Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
Her Majesty's Inspectorate for Education and Training in Wales

Ymateb i Ymgynghoriad / Consultation Response

Enw / Name:	Owen Evans
Rôl / Role:	Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
E-bost / Email:	Prif-arolygydd@estyn.llyw.cymru
Rhif Ffôn / Tel No:	029 2044 6446
Dyddiad / Date:	30.05.22
Pwnc / Subject:	**Prosiect Adfywio'r Meini Prawf Achredu ar gyfer AGA yng Nghymru**

Gwybodaeth gefndir am Estyn

Estyn yw Swyddfa Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru. Fel corff y Goron, mae Estyn yn annibynnol ar Lywodraeth Cymru.

Prif nod Estyn yw codi safonau a gwella ansawdd addysg a hyfforddiant yng Nghymru. Caiff hyn ei nodi yn Neddf Dysgu a Sgiliau 2000 a Deddf Addysg 2005 yn bennaf. Wrth gyflawni ei swyddogaethau, mae'n rhaid i Estyn ystyried:

- Ansawdd addysg a hyfforddiant yng Nghymru;
- Y graddau y mae addysg a hyfforddiant yn bodloni anghenion dysgwyr;
- Y safonau addysgol a gyflawnir gan ddarparwyr addysg a hyfforddiant yng Nghymru;
- Ansawdd arweinyddiaeth a rheolaeth y darparwyr addysg a hyfforddiant hynny;
- Datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol dysgwyr; a'r
- Cyfraniad a wneir at les dysgwyr.

Mae cylch gwaith Estyn yn cynnwys (ond nid yn unig) meithrinfeydd a lleoliadau nas cynhelir, ysgolion cynradd, ysgolion uwchradd, ysgolion annibynnol, unedau cyfeirio disgyblion, addysg bellach, dysgu oedolion yn y gymuned, gwasanaethau addysg llywodraeth leol, dysgu yn y gwaith, ac addysg a hyfforddiant athrawon.

Gall Estyn roi cyngor i'r Senedd Cymru ar unrhyw fater sy'n gysylltiedig ag addysg a hyfforddiant yng Nghymru. Er mwyn cyflawni rhagoriaeth i ddysgwyr, mae Estyn wedi pennu tri amcan strategol:

- Darparu atebolrwydd i ddefnyddwyr gwasanaeth ar ansawdd a safonau addysg a hyfforddiant yng Nghymru;
- Llywio datblygiad polisi cenedlaethol gan Lywodraeth Cymru;
- Meithrin gallu i wella'r system addysg a hyfforddiant yng Nghymru.

Nid yw'r ymateb hwn yn gyfrinachol.

Ymateb

Cyflwyniad Rydym yn croesawu'r adolygiad hwn o'r Meini Prawf Achredu ar gyfer Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) yng Nghymru. Mae'r Meini Prawf wedi bod â rôl bwysig mewn sicrhau diwygio AGA. Mae gweithio gyda'r Meini Prawf wedi dangos y byddai agweddau ar y ddogfen yn elwa ar eglurhad, ochr yn ochr â'r diweddaru angenrheidiol i sicrhau ei bod yn gyfredol. Roedd y ddogfen wreiddiol yn ffordd fuddiol o lywio diwygio AGA yng Nghymru, ac o'r herwydd, cyflwynodd weledigaeth ar gyfer newid. Mae tôn y Meini Prawf yn cyferbynnu'n llwyr â'r **'Gofynion ar gyfer cyrsiau hyfforddiant cychwynnol athrawon ysgol mewn sefydliadau addysg uwch yng Nghymru'** (Llywodraeth Cymru, 2013) blaenorol, a gyflwynwyd yn syml fel set o reolau a chanllawiau. Mae'n amserol ailedrych ar y Meini Prawf i wahaniaethu'n eglur rhwng cyd-destun / athroniaeth a materion nad ydynt yn agored i'w trafod o ran AGA yng Nghymru. Byddai hefyd yn fuddiol ailysgrifennu'r Meini Prawf fel eu bod yn symlach, yn fwy manwl a gwrthrychol, ac o'r herwydd, yn gweddu'n well i'r cam nesaf hwn wrth ddatblygu partneriaethau AGA.

Cwestiynau ymgynghori

1. Pa ddiwygiadau y gellid eu gwneud i'r meini prawf i adlewyrchu'r diwygiadau addysg parhaus yng Nghymru?

Rydym yn meddwl y byddai'n fuddiol i'r Meini Prawf gyfeirio at sawl blaenoriaeth genedlaethol. Fodd bynnag, mae'n bwysig fod myfyrwyr yn datblygu dealltwriaeth o'r cysyniadau sylfaenol sy'n ymwneud â'r rhain o ran eu haddysgu. Gweler ein hymateb i gwestiwn 5 am fwy o fanylion.

2. Wrth fyfyrio ar eich profiad o'r rhaglenni AGA newydd, a allwch chi amlinellu beth mae partneriaeth wedi'i olygu i chi, sut mae wedi datblygu a sut y gellid ei datblygu ymhellach?

Mae Adroddiad Blynyddol Estyn 2021-2022 - y crynodeb o'r sector ar gyfer AGA yn darparu crynodeb o ganfyddiadau o'n gwaith ymgysylltu â'r partneriaethau. Yn y crynodeb o'r sector AGA, rydym yn nodi sawl pwynt allweddol am weithio mewn partneriaeth: • Mae'r holl bartneriaethau'n dangos ymrwymiad cryf i gydweithio, ac mae perthnasoedd gweithio yn aeddfedu. • Mae'r holl bartneriaethau'n datblygu diwylliant o arferion wedi'u llywio gan ymchwil. • Er gwaethaf yr ansicrwydd yn sgil Covid-19, mae prifysgolion ac ysgolion wedi dangos dygnwch a hyblygrwydd nodedig mewn gweithio gyda'i gilydd i gynorthwyo athrawon dan hyfforddiant eleni. • Mae llawer o bartneriaethau'n casglu ystod eang o ddata am gynnydd myfyrwyr, ond megis dechrau cael eu datblygu y mae systemau effeithiol i nodi cryfderau a meysydd i'w gwella yn strategol i lywio gwelliannau. • Mae'r holl bartneriaethau wedi wynebu anawsterau mewn lleoli myfyrwyr mewn ysgolion eleni oherwydd cyfyngiadau Covid-19, a bu'n rhaid iddynt ddefnyddio

rhwydwaith ehangach o ysgolion. Yn ychwanegol, nid yw partneriaethau wedi cynnal gweithdrefnau sicrhau ansawdd a datblygiad mentoriaid unigol, yn unol â'r bwriad. O ganlyniad, mae profiadau myfyrwyr wedi amrywio'n sylweddol.

- Mae'r holl bartneriaethau wedi gweld gwerth mewn cyfarfod a gweithio'n rhithwir, ac mae hyn wedi bod o fudd i ddatblygu'r bartneriaeth.

3. **O ran materion penodol ynglŷn â gweithio mewn partneriaeth, pa wersi a ddysgwyd y gellid eu cofnodi o dan y meini prawf diwygiedig er mwyn cefnogi gweithio gwirioneddol mewn partneriaeth yn y dyfodol?**

Yn ein gwaith ymgysylltu gyda'r partneriaethau a thrwy ein gweithgarwch peilot i ddatblygu ein trefniadau arolygu, rydym wedi nodi ymrwymiad clir i weithio mewn partneriaeth. Mae llawer o bartneriaethau, yn enwedig y rhai sydd â rhaglenni AGA sefydledig, yn rheoli cyfnod pontio o fodel wedi'i arwain gan SAU i fodel lle caiff ysgolion arweiniol eu cynnwys yn llawnach ym mhob agwedd ar arwain a rheoli'r bartneriaeth.

Mae agweddau heriol ar weithio mewn partneriaeth yn cynnwys:

- Egluro rolau a chyfrifoldebau arwain
- Datblygu llinellau atebolrwydd trwy'r strwythurau arwain
- Datblygu prosesau hunanwerthuso a gwella. Mae'r rhain yn tueddu i gael eu harwain gan y SAU, er bod ysgolion a phartneriaid eraill yn dechrau datblygu eu rôl yn y gwaith hwn
- Hunanwerthuso a sicrhau ansawdd addysgu a mentora a dylunio rhaglenni ar y cyd
- Gweithio gyda'r Safonau Proffesiynol gyda'r holl bartneriaid i asesu cynnydd myfyrwyr yn deg ac yn gyfannol
- Gweithio gyda'r consortia rhanbarthol i sicrhau bod ysgolion ac adrannau pynciau uwchradd yn cael eu dewis yn briodol.

4. **Pa waith pellach i ddatblygu gweithio mewn partneriaeth fyddech chi'n disgwyl gweld arwydd ohono trwy'r meini prawf?**

Mae'n bwysig fod unrhyw ychwanegiadau at y Meini Prawf yn fuddiol i athrawon hyfforddiant yn y pen draw (a bod y partneriaethau'n gwerthuso pob agwedd ar weithio mewn partneriaeth i sicrhau effeithiolrwydd ac effaith).

Gallai ychwanegiadau gynnwys:

- Trefniadau ar gyfer dysgu proffesiynol, defnyddio arbenigedd yr holl sefydliadau partner
- Cysylltiadau cryfach rhwng AGA ac ymsefydlu trwy weithio mewn partneriaeth yn agosach gan SAUau, ysgolion a chonsortia rhanbarthol
- Gweithio mewn partneriaeth i ddatblygu medrau Cymraeg myfyrwyr (gallai hyn gynnwys darparwyr cyfrwng Cymraeg, ysgolion a darpariaeth Cymraeg i Oedolion)

Gall hefyd fod yn fuddiol nodi partneriaethau gyda sectorau eraill y gallai myfyrwyr fod yn addysgu ynddynt fel rhan o'u rhaglenni. Gall hyn fod yn fuddiol i sefydlu cysylltiadau partneriaeth cryfach ag ystod o ddarparwyr. Gall sectorau o'r fath gynnwys:

- Ysgolion arbennig

- Sefydliadau Addysg Bellach
- Lleoliadau nas cynhelir

5. **Wrth i'r diwygiadau addysgol yng Nghymru barhau ac wrth inni yrru hanfodion a gwelliannau polisi ymlaen, ble fyddech chi'n disgwyl gweld ein huchelgais yn codi a'n disgwyliadau'n cael eu hadlewyrchu trwy'r Meini Prawf?**

I yrru gwelliannau polisi ymlaen, rydym yn awgrymu y byddai'n fuddiol ailedrych ar y modd y caiff datblygu'r **Cwricwlwm i Gymru** (Llywodraeth Cymru, 2020) ei gefnogi trwy'r Meini Prawf, yn ogystal ag agweddau ar **les, anghenion dysgu ychwanegol disgyblion, tegwch,** a chyfeiriad at **Ddeddf Cydraddoldeb 2020**:

1. Cwricwlwm i Gymru (Mewnbynnau rhaglen)

Ar hyn o bryd, mae'r Meini Prawf ar gyfer 'mewnbynnau rhaglen' yn gwahanu'r rhaglen astudio y mae'n rhaid i Bartneriaeth ei darparu ar gyfer ei hathrawon dan hyfforddiant, yn **'astudiaethau craidd', 'astudiaethau proffesiynol ac astudiaethau addysgegol'**, **'astudiaethau pwnc'** a **'phrofiad ysgol'**. Mae hyn yn golygu bod agweddau pwysig, cydberthnasol ar ddysgu ac addysgu yn dameidiog, fel y dangosir yn yr enghreifftiau isod:

- mae 'rôl asesu mewn addysgu a dysgu' **(Astudiaethau craidd)** wedi'i gwahanu oddi wrth 'cynllunio'r cwricwlwm i ddiwallu anghenion yr holl ddysgwyr' **(Astudiaethau proffesiynol ac addysgegol)**, ac 'addysgeg pwnc a gwybodaeth am gynnwys addysgegol'
- mae 'gwybodaeth am gynnwys addysgegol' **(Astudiaethau proffesiynol ac addysgegol)** wedi'i gwahanu oddi wrth 'gwybodaeth am gynnwys, sy'n briodol i gyfnod oedran neu bwnc arbenigol athrawon dan hyfforddiant...' **(Astudiaethau pwnc)**

Yn ymarferol, mae llawer o bartneriaethau wedi creu eu modiwlau unigol o amgylch y mewnbynnau rhaglen hyn, er enghraifft trwy gyflwyno modiwl ar 'Astudiaethau Craidd', gyda'r cynnwys yn benodol ar gyfer astudiaethau craidd yn y Meini Prawf. Mae hyn yn golygu nad yw'r strwythur modiwl o fewn rhaglen bob amser yn cynorthwyo athrawon dan hyfforddiant i wneud cysylltiadau pwysig rhwng agweddau ar y cwricwlwm, addysgu ac asesu, nac yn adlewyrchu egwyddorion dylunio Fframwaith y Cwricwlwm i Gymru yn ddigon da. Yn ychwanegol, byddai'n fuddiol pe bai'r Meini Prawf yn cynnwys cyfeiriad cryfach at ddatblygu gwybodaeth a dealltwriaeth athrawon dan hyfforddiant o ddulliau addysgegol ar gyfer plant *yng nghamau* cynnar eu haddysg o dan 'Mewnbynnau Rhaglen'. Yn hyn o beth, gallai fod yn fuddiol cynnwys cyfeiriad at ganllawiau defnyddiol iawn Llywodraeth Cymru, a gyhoeddwyd yn ddiweddar, sef **'Galluogi Dysgu'**, a ddatblygwyd i gefnogi cwricwlwm sy'n addysgegol briodol ar gyfer pob dysgwr.

Ar hyn o bryd, nid yw'r Meini Prawf yn adlewyrchu elfennau gorfodol y cwricwlwm, sef **Crefydd, gwerthoedd a moeseg** ac **Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb,** y **medrau ehangach** (dawn greadigol ac arloesedd, meddwl yn feirniadol a datrys problemau, effeithiolrwydd personol, cynllunio a threfnu), **gofynion ehangach** (Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), 2015) a **Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn**.

Byddai'n fuddiol pe gallai'r Meini Prawf roi syniad clir i Bartneriaethau ynghylch p'un a oes gofyniad ar raglenni cynradd i ddatblygu gallu athrawon dan hyfforddiant i gyflawni gofynion galluogi dysgwyr i ennill gwybodaeth a medrau mewn **ieithoedd rhyngwladol**,

yn ogystal â mewn Cymraeg a Saesneg fel rhan o'r maes dysgu a phrofiad Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu.

2. Cwricwlwm i Gymru (Astudiaethau pwnc)

Mae'r Cwricwlwm i Gymru yn cefnogi dulliau sy'n dwyn gwahanol ddisgyblaethau ynghyd mewn dylunio'r cwricwlwm, gyda'r nod o ddarparu profiad dysgu mwy cydlynus ar gyfer dysgwyr. I athrawon dan hyfforddiant, fel y nodwyd yn y Meini Prawf, mae'n bwysig iddynt ennill gwybodaeth am gynnwys sy'n briodol i'w 'cyfnod oedran a ddewiswyd gan yr athrawon dan hyfforddiant neu eu pwnc arbenigol, gan gynnwys cysyniadau allweddol, sylwedd a strwythur y pwnc' a 'gwybodaeth am gynnwys o ran addysgeg, sy'n briodol i gyfnod oedran neu bwnc arbenigol' (Llywodraeth Cymru, 2018, tud.22). Mae hyn yn gofyn i athrawon dan hyfforddiant ymgysylltu â strwythur gwybodaeth, dysgu a datblygiad medrau o fewn pynciau neu feysydd astudio amlwg, fel sylfaen angenrheidiol, ar gyfer cysylltu dysgu'n effeithiol o fewn gwahanol ddisgyblaethau, ac ar eu traws.

Mae 'Dyfodol Llwyddiannus' (Donaldson, 2016) yn ei gwneud yn glir na ddylid defnyddio meysydd dysgu a phrofiad fel dyfais amserlennu. Trwy ddefnyddio'r is-bennawd, **'5.7.1 Meysydd Dysgu a Phrofiad'**, mae hyn wedi annog Partneriaethau i drefnu'r modd y maent yn cyflwyno'u modiwl Astudiaethau Pwnc yn ôl maes dysgu a phrofiad mewn rhaglenni cynradd ac uwchradd, fel ei gilydd, yn union fel y mae llawer o ysgolion wedi grwpio eu hadrannau pwnc yn feysydd dysgu a phrofiad. Mewn rhai achosion, mae hyn yn golygu nad yw athrawon dan hyfforddiant yn cael digon o gyfle i fynd i'r afael â gwybodaeth a medrau sy'n ymwneud yn benodol â phwnc neu ddisgyblaeth yn ddigon da, na'r wybodaeth am gynnwys addysgegol sydd ei hangen arnynt fel sylfaen i wneud cysylltiadau ystyrlon ar draws dysgu, sy'n fedr mwy soffistigedig nag y mae'r Meini Prawf yn ei awgrymu. Nid yw hyn yn golygu eirioli 'creu ffiniau o ran addysgu pynciau' (y mae'r Meini Prawf presennol yn gwarchod yn eu herbyn ar dudalen 22). Fodd bynnag, byddai'r Meini Prawf yn gryfach trwy sicrhau cydbwysedd gwell i gynorthwyo athrawon dan hyfforddiant i ddatblygu gwybodaeth, medrau a dealltwriaeth sy'n ymwneud yn benodol â phwnc ac yn benodol â sector, fel bod ganddynt y gallu i gynllunio ac addysgu ymagwedd integredig o ansawdd uchel at ddysgu ar gyfer disgyblion erbyn iddynt ennill Statws Athro Cymwys (SAC). Yn ogystal â chynorthwyo athrawon dan hyfforddiant i ddatblygu gwybodaeth a medrau dwfn mewn meysydd pwnc neu gyfnod oedran, mae'r newidiadau hyn yn debygol o gyfrannu at welliannau mewn dylunio a chydlyniaeth rhaglenni, yn enwedig o ran sut mae Partneriaethau yn cefnogi integreiddio theori ac arferion.

Nid yw cyfeirio at y pedwar diben *ar ôl* y meysydd dysgu a phrofiad yn y Meini Prawf yn adlewyrchu eu hamlygrwydd yn Fframwaith y Cwricwlwm i Gymru, na'u bwriad fel y man cychwyn a'r dyhead ar gyfer dylunio cwricwlwm ysgolion. Gallai hyn gyfrannu trwy amryfusedd at ddiffygion yn nealltwriaeth athrawon dan hyfforddiant o natur gyfannol y pedwar diben a'r medrau annatod sy'n eu hategu.

Mae ein hadroddiad thematig, Addysgu hanes Cymru gan gynnwys hanes, hunaniaeth a diwylliant Pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig, a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2021, yn nodi cyfres o argymhellion ar gyfer ysgolion, awdurdodau lleol, consortia rhanbarthol a Llywodraeth Cymru i gefnogi **gwrth-hiliaeth, amrywiaeth** ac addysgu hanes a diwylliant **Cymru a hanes a diwylliant Pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig**. Rydym yn ystyried bod hon yn agwedd bwysig ar ddysgu proffesiynol ar gyfer yr holl athrawon dan hyfforddiant.

4. Lles, anghenion dysgu ychwanegol, tegwch a chydraddoldeb

Rydym yn argymell y dylai adran **5.8 Lles** y Meini Prawf gynnwys ffocws cryfach o lawer ar ddiogelu plant a phobl ifanc, fel rhan o 'allu athrawon dan hyfforddiant i gyfrannu at les

y disgyblion yn eu gofal' (Llywodraeth Cymru, 2018, tud.23). Mae canllawiau 'Cadw dysgwyr yn ddiogel' (Llywodraeth Cymru, 2021, tud.3) yn dweud:

> Mae'r canllawiau hefyd yn amlinellu arfer effeithiol ar gyfer lleoliadau addysg ehangach ac asiantaethau cysylltiedig, yn enwedig y rhai sy'n cael eu harolygu gan Estyn. Argymhellir bod hyn yn berthnasol ar gyfer gwasanaethau ieuenctid, darparwyr dysgu yn y gwaith, perchnogion darpariaeth addysg heblaw yn yr ysgol, **arweinwyr partneriaeth addysg gychwynnol athrawon (AGA)**, byrddau diogelu plant, sefydliadau addysg uwch, Gyrfa Cymru a lleoliadau blynyddoedd cynnar nas cynhelir a ariennir.

Rydym yn cynnig y dylai'r Meini Prawf gyfeirio at y canllawiau pwysig a chyfrifoldebau Partneriaethau AGA, sy'n cael eu crynhoi ar dudalen 20 'Cadw dysgwyr yn ddiogel', o dan adran **'Arweinyddiaeth a Rheolaeth y Bartneriaeth'** y Meini Prawf.

Rydym yn awgrymu bod angen diweddaru a chryfhau cyfeiriadau at **anghenion dysgu ychwanegol (ADY)** trwy gydol y Meini Prawf. O ystyried graddfa diwygio ADY yng Nghymru, nid yw un pwynt bwled cyffredinol o dan 'Astudiaethau Craidd' am gynllunio'r cwricwlwm 'i fodloni anghenion *pob* dysgwr' (Llywodraeth Cymru, 2018, tud.22) yn ddigonol.

Mae Adran A y canllawiau achredu yn cyfeirio'n fras at dlodi yng nghyd-destun Cymru fel rhan o brofiadau dysgu athrawon dan hyfforddiant ac yn darparu dolen at 'Strategaeth Tlodi Plant Cymru' (2015), ond ni chaiff y ffocws hwn ei adlewyrchu yn y Meini Prawf eu hunain. Rydym yn awgrymu bod ymagwedd system gyfan at sicrhau **tegwch a rhagoriaeth** ar gyfer yr holl blant a phobl ifanc yng Nghymru yn golygu y dylai hon fod yn agwedd amlwg ar yr holl raglenni AGA.

Yn adran **5.10 Deddf Cydraddoldeb 2010**, mae'r Meini Prawf yn nodi 'y bydd angen i bartneriaethau sicrhau nad yw gweithdrefnau a pholisïau dethol yn gwahaniaethu'n annheg yn erbyn ymgeiswyr sydd ag anableddau neu anghenion addysgol arbennig' (Llywodraeth Cymru, 2018, tud.21). Fodd bynnag, ar hyn o bryd, nid yw'n adlewyrchu'r holl nodweddion gwarchodedig.

6. A oes yna unrhyw ddiwygiadau penodol y gallem eu gwneud i'r meini prawf i egluro a chefnogi datblygiad ymhellach?

Adran	Teitl yr Adran	Sylwadau / Diwygiadau
A: Gweledigaeth	Y cyd-destun polisi	Mae Adran A ar Weledigaeth wedi cael ei gwahanu oddi wrth y 'Meini Prawf ar gyfer achredu' (Adran B). Mae hyn yn awgrymu bod y cynnwys o dan 'Gweledigaeth' ar wahân i'r meini prawf achredu, ac felly *ni* chaiff ei farnu fel rhan o'r broses achredu. Fodd bynnag, yn yr adran 'Gweledigaeth', mae'r ddogfen yn amlinellu'r hyn y *mae'n* ofynnol i ddarparwyr ei wneud, er enghraifft i:

		• ‘sicrhau bod sefydliadau addysg uwch (SAUau) ac ysgolion yn gweithio’n agos fel partneriaid i ddylunio a hwyluso AGA’, • ‘denu ymgeiswyr o’r radd flaenaf i’r proffesiwn addysgu’ • ‘datblygu gwerthfawrogiad athrawon dan hyfforddiant o amrywiaeth ddiwylliannol mewn cymdeithas ac yn yr ystafell ddosbarth’ • ‘sicrhau safonau uchel o ran llythrennedd a rhifedd a chymhwysedd digidol yr athrawon dan hyfforddiant eu hunain …’ ac ati. (Y cyd-destun polisi, tt.7-8) Gellid crynhoi’r rhestr o ofynion ar ffurf pwyntiau bwled ar tt.7-8. Mae’n cynnwys manylion am **gymhwysedd digidol** athrawon dan hyfforddiant sy’n cael eu hailadrodd yn ddiweddarach mewn adrannau eraill. Rydym yn awgrymu y gellid rhesymoli cynnwys Adran A trwy wahanu cyd-destun polisi’r weledigaeth ar gyfer AGA yng Nghymru *oddi wrth* y weledigaeth y mae angen i Bartneriaeth ei sefydlu ar gyfer ei rhaglen(ni). Mae’r weledigaeth y mae angen i'r Bartneriaeth ei sefydlu yn gweddu’n rhesymegol o dan strwythurau a phrosesau Rhaglen, ble cyfeirir at hyn hefyd.
Adran A: Gweledigaeth	Profiadau dysgu athrawon dan hyfforddiant	Byddai’r adran hon o’r ddogfen, y bwriedir iddi esbonio pam mae angen i raglenni fod ‘yn fanwl ymarferol ac yn heriol ddeallusol ar yr un pryd’, yn elwa ar ffocws o’r newydd. Er enghraifft, mae’n rhoi cryn dipyn o fanylion am rai agweddau ar brofiadau dysgu athrawon dan hyfforddiant (h.y. gwybodaeth am gymdeithas Gymraeg gyfoes) ond dim digon o gyfeiriad at feysydd pwysig, fel datblygu medrau cynllunio, asesu a gwerthuso athrawon dan hyfforddiant. Os yw’r adran hon am aros, byddai’n fuddiol i’r darllenydd esbonio’n glir beth a olygir o ran *‘gweithwyr proffesiynol llawn’*, *‘amddiffyn eu ‘damcaniaethau’ eu hunain o arferion proffesiynol’* a *‘dod yn weithwyr proffesiynol cywir drwy eu hawl eu hunain’*. Byddem yn

		awgrymu y dylid defnyddio ymadroddion a therminoleg fwy modern, er enghraifft yn hytrach nag “one’s teaching”. Cyfeirir at yr angen i athrawon dan hyfforddiant ‘ddeall rhywbeth am strwythur gwybodaeth yn y pynciau maent yn eu haddysgu …’ (tud.9), ond ar hyn o bryd, nid yw’r canllawiau’n cyfeirio at **fedrau** sy’n benodol i bwnc na medrau trawsgwricwlaidd. Mae hyn yn arbennig o bwysig o ystyried cynnwys y Cwricwlwm i Gymru.
B – Meini Prawf ar gyfer Achredu	4. Strwythurau a phrosesau rhaglenni	Gall y system rhifo dogfennau fod yn ddryslyd i’r darllenydd gan fod y Meini Prawf ar gyfer achredu yn dechrau â ‘4. Strwythurau a phrosesau rhaglenni’.
	4.1 – Arweinyddiaeth a rheolaeth y bartneriaeth	Mae’r meini prawf yn nodi bod angen i ysgolion partneriaeth arweiniol ‘chwarae rhan lawn yn y broses i sicrhau ansawdd a hunanwerthuso pob rhaglen (tud.12) a gofyn iddynt ‘ddangos sut bydd hunanwerthuso’n cyfrannu at wella darpariaeth yn barhaus’ (tud.13). Fodd bynnag, gallai’r troednodyn (isod) sy’n cyd-fynd â’r datganiad hwn ysgogi ymddygiadau di-fudd trwy gasglu mai digwyddiad untro yw hunanwerthuso. Gallai fod yn fuddiol rhoi enghreifftiau sy’n cyfleu ystod ehangach o wybodaeth y gallai Partneriaeth (yn hytrach na SAU) ei chasglu, fel rhan o’i hunanwerthuso, i nodi ei chryfderau a meysydd i’w datblygu: ‘Dylai hunanwerthuso gynnwys, yn rheolaidd ac o leiaf yn flynyddol, archwilio adroddiadau arholwyr allanol, datblygu a defnyddio data perfformiad ac ymchwil, yn ogystal â dulliau safoni a meincnodi eraill.’ (tud.13) Trwy wahanu ‘hunanwerthuso’ oddi wrth y pwyntiau bwled eraill ar ddefnyddio data a chasglu barn athrawon dan hyfforddiant ac ysgolion, efallai nad yw hyn yn cynorthwyo Partneriaethau i ddatblygu barn wybodus am beth yw hunanwerthuso effeithiol a phwysigrwydd triongli tystiolaeth.

	4.2 Meini Prawf ar gyfer cynnwys ysgolion yn y bartneriaeth	Ar hyn o bryd, mae'r meini prawf yn datgan 'y dylai'r SAU ystyried ysgolion effeithiol yn unig sy'n cael eu cydnabod o fewn eu rhanbarthau am eu darpariaeth ansawdd uchel.' (tud.14). Dylai hyn fod yn ystyriaeth ar gyfer 'y Bartneriaeth', ac nid y SAU yn unig. Hefyd, byddai'n ddefnyddiol cydnabod y gallai Partneriaethau weithio gydag awdurdodau lleol ac nid consortia rhanbarthol yn unig. O ystyried bod graddau crynodol yn cael eu dileu ar gyfer meysydd arolygu mewn arolygiadau ysgolion a'r sefyllfa bresennol o ran categoreiddio cenedlaethol, byddai'n amserol ailystyried yr hyn sy'n cael ei ddweud yn y ddogfen am gynnwys ysgolion yn y Bartneriaeth.
	4.3 Rolau a chyfrifoldebau ym mhob ysgol bartner	Yn yr adran hon, yn benodol, byddai'n fuddiol adolygu p'un a yw pob datganiad yn ofyniad, yn argymhelliad neu'n awgrym, gan fod tegwch yn ystyriaeth bwysig ar gyfer profiadau athrawon dan hyfforddiant mewn ysgolion partner, er enghraifft: 'Ym mhob cyd-destun profiad mewn ysgol, yn ogystal ag arsylwi ystod eang o addysgu, dylai athrawon dan hyfforddiant gynllunio ac addysgu gwersi neu gyfres o wersi a chael adborth adeiladol'). Gellid cynnwys yr adran ar 'ysgolion bach' fel troednodyn byrrach.
	5 Mewnbynnau Rhaglen	Byddai'n fuddiol peidio â chyfuno 'elfennau cyrsiau' â moddau dysgu. Mae'r enghreifftiau a ddarperir, fel 'dysgu wyneb yn wyneb' a 'dysgu cyfunol', yn foddau dysgu (tud.20). Mae gwybodaeth am athrawon dan hyfforddiant y mae angen iddynt gael profiad o ddau leoliad ysgol cyferbyniol, o leiaf, wedi'i chynnwys yn rhywle arall, felly gellid dileu hyn o'r adran hon.
	5.9 Profiad ysgol	Mae'r adran hon yn ailadrodd gwybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn rhywle arall ynglŷn

		â pham mae'r rhan hon o'r rhaglen yn bwysig.
	5.11 Asesu athrawon dan hyfforddiant a 5.11.1 Proffil Dechrau Gyrfa	Byddai'n fuddiol cyfeirio at y Pasbort Dysgu Proffesiynol yn yr adrannau hyn.
	5.11.2 Gwella trwy asesu	Mae negeseuon pwysig yn yr adran hon am ddefnyddio asesu safonau athrawon dan hyfforddiant i gefnogi gwerthuso a gwella rhaglenni. Byddai'n fuddiol pe bai'r is-bennawd yn adlewyrchu hyn yn gliriach, yn enwedig gan fod y ddwy adran flaenorol am asesu athrawon dan hyfforddiant a'u gwelliant parhaus. Gall fod yn ddefnyddiol creu dolen gyswllt rhwng yr adran hon ac adran y ddogfen sy'n cyfeirio at hunanwerthuso.

7. **A oes yna unrhyw fyfyrdodau neu sylwadau pellach yr hoffech eu gwneud ynglŷn â chryfhau ein dealltwriaeth ar y cyd o addysg athrawon yng Nghymru trwy'r Meini Prawf?**

Arsylwadau cyffredinol:

Yn ogystal â'r diweddaru amlwg sydd ei angen i adlewyrchu polisi addysgol cyfredol yng Nghymru, byddai'n elwa ar gael ei ad-drefnu, ei leihau a darlunio cliriach rhwng:

- **gwybodaeth gefndir a chyd-destun**
- **theori am ddarpariaeth AGA effeithiol**, a'r
- **gofynion** ar gyfer rhaglenni o ran y meini prawf achredu.

Byddai'n ddefnyddiol adolygu'r defnydd o 'bydd', 'angen', 'rhaid' a 'dylai' yn y meini prawf achredu i sicrhau bod eglurder ynglŷn â'r graddau y mae maen prawf yn ofyniad achredu (a gofyniad cyfreithiol), arweiniad, argymhelliad neu'n awgrym (e.e. 'efallai yr hoffai').

Hefyd, byddai'n fuddiol adolygu terminoleg er cysondeb a sillafu. Er enghraifft, defnyddir 'programme', 'program' a 'course' (e.e. '5.2 Course aims') yn y ddogfen. Cyfeirir at athrawon dan hyfforddiant fel 'hyfforddeion'; cyfeirir at ddysgwyr fel 'disgyblion' a 'myfyrwyr', a disgrifir staff fel 'personél' hefyd. Defnyddir 'Digital competence' a 'digital competency'. Mae rhywfaint o derminoleg a mynegiant wedi dyddio (er enghraifft, 'DPP', 'anghenion addysgol arbennig ac ychwanegol').

Mae'r **Crynodeb Gweithredol** yn amlinellu'r broses ar gyfer datblygu'r Meini Prawf Achredu a'r rhesymeg y tu ôl i'r trefniadau newydd. Hefyd, mae'n rhoi trosolwg eithaf hir o strwythurau a phrosesau'r rhaglen, gyda manylion bras am y mewnbynnau rhaglen a'r deilliannau rhaglen gofynnol. Felly, mae'n ymddangos bod y trosolwg o'r Meini Prawf ar gyfer achredu yn ymddangos ychydig yn anghytbwys.

1. Y cyd-destun polisi

Mae Adran A ar Weledigaeth wedi cael ei gwahanu oddi wrth y 'Meini Prawf ar gyfer achredu' (Adran B). Mae hyn yn awgrymu bod y cynnwys o dan 'Gweledigaeth' ar wahân i'r Meini Prawf achredu, ac felly *ni* chaiff ei farnu fel rhan o'r broses achredu. Fodd bynnag, o fewn yr adran 'Gweledigaeth', mae'r ddogfen yn amlinellu'r hyn y *mae'n* ofynnol i ddarparwyr ei wneud, er enghraifft:

- 'sicrhau bod sefydliadau addysg uwch (SAUau) ac ysgolion yn gweithio'n agos fel partneriaid i ddylunio a hwyluso AGA',
- 'denu ymgeiswyr o'r radd flaenaf i'r proffesiwn addysgu'
- 'datblygu gwerthfawrogiad athrawon dan hyfforddiant o amrywiaeth ddiwylliannol mewn cymdeithas, ac yn yr ystafell ddosbarth'
- 'sicrhau safonau uchel o ran llythrennedd a rhifedd a chymhwysedd digidol yr athrawon dan hyfforddiant eu hunain…' ac ati. (Y cyd-destun polisi, tt.7-8)

Mae'r rhestr o ofynion ar ffurf pwyntiau bwled ar tt.7-8 yn cynnwys gormod o fanylion diangen am **gymhwysedd digidol** athrawon dan hyfforddiant, a'r cynnwys yn cael ei ailadrodd wedyn mewn adrannau eraill.
Efallai byddai'n gwneud mwy o synnwyr rhesymoli'r cynnwys hwn trwy wahanu cyd-destun polisi'r weledigaeth ar gyfer AGA yng Nghymru *oddi wrth* y weledigaeth y mae angen i Bartneriaeth ei sefydlu ar gyfer ei rhaglen(ni). Mae'r weledigaeth y mae angen i'r Bartneriaeth ei sefydlu yn gweddu'n rhesymegol o dan strwythurau a phrosesau Rhaglen, ble cyfeirir at hyn hefyd.

2. Profiadau dysgu athrawon dan hyfforddiant
Mae'r adran hon o'r ddogfen, sydd wedi'i bwriadu i esbonio pam mae angen i raglenni fod 'yn fanwl ymarferol ac yn heriol ddeallusol ar yr un pryd', yn rhoi gormod o fanylion am rai agweddau ar brofiadau dysgu athrawon dan hyfforddiant (h.y. gwybodaeth am gymdeithas Gymraeg gyfoes) a dim digon o gyfeiriad at feysydd pwysig, fel datblygu medrau cynllunio, asesu a gwerthuso athrawon dan hyfforddiant.
Os yw'r adran hon am aros, byddai'n elwa ar eglurder ychwanegol, er enghraifft esbonio beth a olygir o ran 'gweithwyr proffesiynol llawn', 'amddiffyn eu 'damcaniaethau' eu hunain o arferion proffesiynol' a 'dod yn weithwyr proffesiynol cywir drwy eu hawl eu hunain'.
Cyfeirir at yr angen i athrawon dan hyfforddiant 'ddeall rhywbeth am strwythur gwybodaeth yn y pynciau maent yn eu haddysgu …' (tud.9), ond nid oes cyfeiriad at **fedrau** sy'n benodol i bwnc na medrau trawsgwricwlaidd (mae hyn yn arbennig o bwysig o ystyried y diffygion ym medrau disgyblion o ganlyniad i'r pandemig).

Er eglurder, dylai'r ddogfen gyfeirio'n uniongyrchol at y 'safonau ar gyfer SAC', yn hytrach na 'Mae angen iddynt gael eu paratoi i gyflawni'r safonau proffesiynol perthnasol ar gyfer cofrestru gyda Chyngor y Gweithlu Addysg yng Nghymru' (tud.19).

Yn nogfen flaenorol Gofynion 2013, roedd ychydig o **'Gwestiynau i ddarparwyr eu hystyried'** o dan bob adran. Gallai hwn fod yn ychwanegiad buddiol at y ddogfen hon, a gallai helpu cefnogi'r agweddau ar y Meini Prawf Achredu y mae Partneriaethau wedi cael trafferthion â nhw yn eu cyflwyniadau hyd yma.

8. Ydych chi'n rhoi'r adborth hwn fel unigolyn neu ar gyfer eich sefydliad?

☐ **Unigolyn**
✓ **Sefydliad**

Os ydych chi'n ymateb fel unigolyn, dywedwch sut byddech chi'n disgrifio'ch hun

Er enghraifft: Athro dan Hyfforddiant, Athro Newydd Gymhwyso, Mentor, Athro Ystafell Ddosbarth, Rhiant, Llywodraethwr, ac ati.

9. Enw'r Sefydliad

Estyn

10. 'Math' o Sefydliad

- ☐ **Ysgol Gynradd**
- ☐ **Ysgol Uwchradd**
- ☐ **Ysgol Pob Oed**
- ☐ **Chweched Dosbarth / Coleg AB**
- ☐ **Prifysgol – Partneriaeth AGA**
- ✓ **Sefydliad Haen 'Ganol' (e.e. Estyn)**
- ☐ **Corff Proffesiynol / Undeb Gweithlu Addysg**
- ☐ **Arall __________________**

11. Cysylltwch trwy anfon neges e-bost (efallai y byddwn yn cysylltu â chi er mwyn egluro'ch atebion, os oes angen)

ChiefInspector@estyn.gov.uk	